

5.2.2021

לכבוד,
מר קובי שבתאי
מפכ"ל משטרת ישראל
בפקס: 02-5428118

לכבוד,
ד"ר אביחי מנדלבליט
היועץ המשפטי לממשלה
בפקס: 02-6467001

דחוף!

הנדון: פיזור הפגנות ושימוש באלימות כנגד המפגינים

הרינו לפנות אליכם בזאת בדרישה להנחות את מפקדי המחוזות והמפקדים בשטח להימנע מלפזר את ההפגנות הלגיטימיות המתקיימות ואשר יתקיימו בחברה הערבית בתקופה הקרובה ולחדול מלהשתמש באלימות כנגד המפגינים, והכל כדלקמן:

1. בשבועות האחרונים, התקיימו מספר הפגנות בכמה מוקדים בחברה הערבית, בעקבות הכשלים המערכתיים לטפל באלימות בפשע ביישובים הערביים וביום 2.2.2021 התקיימו הפגנות בכניסה לעיר טמרה על כביש 70, בנצרת ובאום אל-פחם בעקבות הריגת שני תושבי העיר טמרה באירוע ירי באחת השכונות בעיר, שבו היו מעורבים כוחות של המשטרה.

2. התנהלות המשטרה באותן הפגנות עד כה מלמדת על דיכוי שיטתי ובלתי חוקי של ההפגנות ושימוש באלימות כלפי המפגינים. המשטרה השתמשה עד כה באמצעים מסכני חיים, פוגעניים ולא מידתיים לפיזור ההפגנות. כך למשל, המשטרה השתמשה בירי של כדורי מתכת מצופי גומי, ירי של גז מדמיע ומכות כנגד המפגינים. נציין כי השימוש בכדורי הגומי הוביל לפציעה של 3 מפגינים בעיר טמרה, אחד מהם איבד כליל את עינו. לא זו בלבד, בהפגנה בטמרה המשטרה חסמה את שני כיווני התנועה שבין צומת אחיהוד, לבין צומת הכניסה לכפר אעבלין, וכך מנעה, באופן לא חוקי, מהאנשים לפקוד את מקום ההפגנה בעיר טמרה ולממש את זכותם החוקתית להפגין, להביע את דעתם ולמחות.

3. נתחיל בכך כי מדובר בהפגנות שמטרתן להביע מחאה לגיטימית כנגד האלימות השוררת בחברה הערבית וכנגד הכשלים המערכתיים לטיפול באלימות זו. המשתתפים בהפגנות אלה מבקשים לממש את זכותם החוקתית לחופש הביטוי והמחאה ועל כן לא רק שלמשטרה אין כל סמכות לפזר הפגנות אלו, אלא נהפוך הוא, חובתה של המשטרה היא להגן על המפגינים ולפעול בכל האמצעים בכדי לאפשר להם לממש את זכותם להפגין (בעניין זה ראו: בג"ץ 153/83 לוי נ' **מפקד המחוז**

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140
חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140
Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

הדרומי של משטרת ישראל; בג"ץ 2481/93 דין נ' מפקד מחוז ירושלים; בג"ץ 4712/96 סיעת מרצ נ' משטרת ישראל; בג"ץ 2557/05 מטה הרוב נ' משטרת ישראל).

4. למעלה מן הצורך נציין כי זכות המחאה וההפגנה מהוות חלק מהזכות לחופש הביטוי. אין צורך להכביר במילים על מעמדה החוקתי של הזכות להפגין והזכות לחופש הביטוי (בעניין זה ראו: בג"ץ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר הפנים, פ"ד ז 871, (1953); בג"ץ 806/88 universal city studios inc נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מג(2) 22, בעמ' 33; בג"ץ 92/105 ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נגד עיריית נצרת עילית, פד"י מז(5) 189 (1993)). פיזור ההפגנות תוך שימוש בכוח מופרז ובאמצעים לא מידתיים ופוגעניים מהווה פגיעה קשה בזכות החוקתית של המפגינים לחופש הביטוי, באופן לא מידתי בעליל. המשטרה חורגת מסמכותה עת שהיא מפזרת הפגנה לגיטימית, שלא התאפיינה כלל באלימות, תוך שימוש באמצעים חריגים במיוחד.

5. זאת ועוד ומכל מקום, השימוש בכדורי מתכת מצופי גומי מהווה אמצעי מסכן חיים ו/או לכל הפחות, עלול להוביל לפגיעה בשלמות הגוף. ועדת החקירה הממלכתית לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000, התשס"ג – 2003, (להלן: **ממצאי ועדת אור**) קבעה במסקנותיה כי כדורי מתכת מצופי גומי הינם אמצעי מסכן חיים ואסור לפיזור המון (פסקה 63, חלק 4 לממצאי ועדת אור). שכן, חלק מהרוגי אירועי אוקטובר נהרגו כתוצאה מירי מעין זה על ידי כוחות המשטרה.

6. גם רימוני גז מדמיע מהווים אמצעי המסכן את שלמות הגוף. זהו שימוש בשיטה ו/או אמצעי בלתי-מבחין, בלתי מידתי ומופרז כנגד המפגינים ואשר עלול לגרום לחנק ולפגיעה בגוף. כמו כן, נוהל המשטרה המבצעי קובע כי השימוש בגז מדמיע כאמצעי לפיזור הפגנות ייעשה רק בהפגנות בהן קיימות הפרות סדר קשות, אשר כוללות שימוש בנשק קר. נציין שוב כי ההפגנות שנערכו ביום 2.2.2021 לא הצטיירו כהפגנות אלימות, ועל כן השימוש באמצעים אלו לפיזור ההפגנות מהווה שימוש חורג מן הסביר ולא מידתי.

נציין עוד כי חסימת כביש 70 המוביל למקום ההפגנה, משני כיווני התנועה, מהווה פגיעה בחופש התנועה של המפגינים ובזכות האזרחים להפגין, ללא כל תכלית ראויה. סעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע כי הזכות לחופש התנועה היא זכות חוקתית העומדת לכל אזרחי ותושבי ישראל. עולה חשש כי סגירת הצירים על ידי המשטרה מהווה אמצעי ראשון לפיזור ההפגנה, עוד לפני שזו התקיימה, ללא כל תכלית ראויה העומדת מאחורי פעולה זו. כך, שהתמונה המצטיירת היא כי המשטרה פעלה למנוע את ההפגנה ולפגוע בזכות המפגינים להפגין מבעוד מועד. פעולה זו הינה בלתי חוקית וחסרת סמכות היא בעליל ועל כן יש להימנע ממנה בעתיד. לאור האמור לעיל, ולאור העובדה כי צפויות להתקיים הפגנות נוספות בימים הקרובים, נבקשכם להנחות את כלל הגורמים הרלוונטיים לחדול ממניעת הגעת המפגינים לאזורי ההפגנות, להימנע מפיזור ההפגנות ולהימנע משימוש בכוח מופרז ו/או באמצעים מסכני חיים ומסכני שלמות הגוף כנגד המפגינים.

בכבוד רב,

ויסאם שרף, עורך דין

העתקים :

- מפקד מחוז צפון במשטרת ישראל, מר שמעון לביא, בפקס : 04-6509594
- מפקד מחוז חוף במשטרת ישראל, מר פרץ עמר, בפקס : 04-6458766
- מפקד מחוז מרכז במשטרת ישראל, מר עמיחי אשד, בפקס : 08-9279590
- מפקד מחוז דרום במשטרת ישראל, מר יורם סופר, בפקס : 08-6464531